

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ความรู้ และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี
Knowledge and Behavior of Plastic Bags Using of Families in
Nonthaburi Province

รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี (Rachparitha Pundee)* รัชนิกร โชติชัยสถิตย์ (Rutchaneekorn Chotchaisathit)**

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (Jintana Thanavibulchai)***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (2) พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี และ (5) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน่ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์ และ ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกในระดับสูง และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะจากถุงพลาสติกในระดับปานกลาง (2) พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน และด้านการกำจัดขยะจากถุงพลาสติกอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ประเด็น (3) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ประกอบด้วย อายุ และรายได้ของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัว (4) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ประกอบด้วย สถานภาพการสมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัว และ (5) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .274

คำสำคัญ ถุงพลาสติก ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช dociy123@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช rutmimi_2004@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The aims of this research were to study 1) knowledge about plastic bag of families in Nonthaburi 2) plastic bag usage behaviour of families in Nonthaburi 3) the association between personal attributes and knowledge about plastic bags of families in Nonthaburi 4) the association between personal attributes and plastic bag usage behaviour in Nonthaburi 5) the association between plastic bag knowledge and usage among families in Nonthaburi.

The study population was 400 food providers of families in Nonthaburi drawn by using Taro Yamane's formula and stratified sampling method. Data collection was conducted by utilizing questionnaire composed by the author and analysed by statistic frequency, percentage, average, standard deviation, chi-square, and Pearson's correlation coefficient.

Research findings showed that 1) knowledge of plastic bag among families was high. The majority of study group had high level of plastic bag knowledge and medium level of plastic bag litter management knowledge 2) plastic bag using behaviour among families was medium level in daily usage and plastic bag litter management 3) personal attributes of family food providers were significantly correlated with plastic bag knowledge, $p=0.05$. Significant personal attribute factors were family food provider's age and income 4) personal attributes of family food providers were significantly correlated with plastic bag behaviour, $p=0.05$. Significant factors were marital status, age, education, occupation, income and housing type. 5) plastic bag knowledge and plastic bag usage were significantly correlated, $p=0.05$, correlation coefficient (r) = 0.274.

Keywords: plastic bag, plastic bag knowledge, plastic bag usage behaviour

** นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม

สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช dociy123@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช rutmimi_2004@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

“ถุงพลาสติก” (Plastic Bag) เป็นอีกหนึ่งภาชนะที่นิยมใช้สำหรับบรรจุอาหาร และสิ่งของเครื่องใช้ เนื่องจากความสะดวกสบายในการใช้ และจัดหาเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันเมื่อต้องไปจับจ่ายใช้สอยสินค้าต่าง ๆ อีกทั้งยังมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากพลาสติกมีน้ำหนักเบา ทนทาน และมีความยืดหยุ่น ทำให้พลาสติกมีข้อดีเหนือกว่าวัสดุอื่น นอกจากนี้ยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้มีการใช้พลาสติกเพิ่มขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ 2548: 1-1) โดยถุงพลาสติกที่ใช้ทั่วไปในปัจจุบันเป็นถุงพลาสติกบรรจุอาหาร ทั้งร้อนและเย็น แต่คนส่วนใหญ่อาจไม่ทราบถึงคุณสมบัติของถุงร้อนและถุงเย็นเท่าที่ควรจึงมักมีการนำมาใช้อย่างไม่ถูกต้องทำให้อาหารนั้นไม่ปลอดภัยต่อการบริโภคเพราะมีการปนเปื้อนของสารที่เป็นอันตรายจากพลาสติกสู่อาหารทำให้เสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งได้ (กระทรวงสาธารณสุข: 2552) สำหรับเรื่องของการลดการใช้ถุงพลาสติกในประเทศไทยนั้น แม้จะยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการใช้ถุงพลาสติกอย่างเข้มงวดเหมือนหลาย ๆ ประเทศ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็พยายามผลักดัน โครงการณรงค์เสริมสร้างจิตสำนึกการรับรู้ถึงปัญหาขยะจากถุงพลาสติกมาอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมาได้มีหลาย ๆ องค์กรที่ออกมารณรงค์เรื่องของการลดการใช้ถุงพลาสติกอย่างมากมาย แต่ยังไม่มีการรณรงค์ไหนที่นำไปสู่การลงมือปฏิบัติจริงและเห็นเป็นรูปธรรม จะพบเพียงแค่การจัดเป็นแคมเปญในระยะสั้น ๆ เท่านั้น ทำให้ปริมาณการใช้ไม่ได้ลดลงจากปีก่อน ๆ มีแนวโน้มว่าอาจจะเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกด้วย (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม: 2554)

จากปัญหาการขาดความรู้ของประชาชนที่มีต่อการใช้ถุงพลาสติก ซึ่งหากใช้ผิดประเภท ผิดวิธีจะมีผลต่อสุขภาพ เช่น การนำถุงพลาสติกที่ไม่สามารถอุ่นด้วยเตาไมโครเวฟได้ไปอุ่นในเตาไมโครเวฟ การใช้ถุงพลาสติกร้อนบรรจุอาหารขณะร้อนจัดเป็นเวลานาน ๆ หรือการนำถุงพลาสติกที่ใช้บรรจุอาหารนำกลับมาใช้บรรจุอาหารอีกครั้ง อาจจะทำให้มีปริมาณสารละลายออกมามากขึ้นถึงแม้ว่าจะมีการล้างทำความสะอาดอย่างดีแล้วก็ตาม (ศิริกัญญา กระตุ้มทิ: 2554) ในส่วนของการขาดความรู้ด้านการจัดการขยะจากถุงพลาสติก จะเห็นได้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตเมืองมีรูปแบบการจัดการขยะจากพลาสติกโดยการเผา ซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยสารเคมีจากถุงพลาสติกเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดโรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ (ปราณี วิเศษ: 2547) ทั้งนี้ ปัญหาในเรื่องของการขาดความรู้ของประชาชนอาจเนื่องมาจากการให้ความรู้โดยการรณรงค์ยังไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย (กรมควบคุมมลพิษ 2548: 3-10) การที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจคือการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักและเกิดจิตสำนึกในการที่จะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม (มนัส สุวรรณ 2539:186) ซึ่งการจะเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้นั้น ต้องอาศัยการปลูกฝังจากครอบครัวเนื่องจากเป็นหน่วยย่อยที่ทำหน้าที่ผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม ทำหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสมาชิกให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ และสังคม (David M.Klein & Jame M.White: 1996) ครอบครัวเป็นที่กำหนดพฤติกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด ประสบการณ์ในวัยเด็กที่สะสมจากครอบครัวก่อให้เกิดบริบทนิสัยที่ติดตัวเรื้อรามา ซึ่งนิสัยการบริโภคมีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของแต่ละบุคคล (ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ 2544: 37)

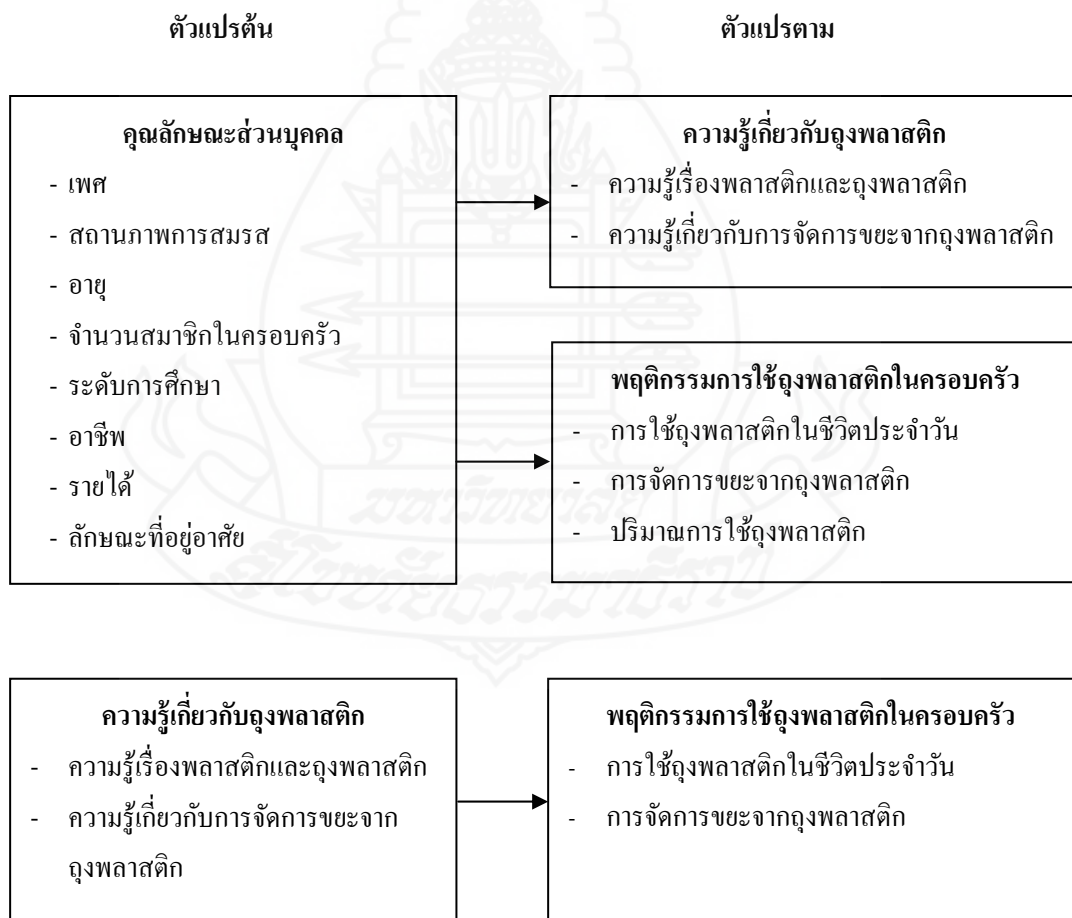
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 247,771 ครอบครัว การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน .05 คำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนั้นจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งกลุ่มตามอำเภอ จำนวน 6 อำเภอ มีจำนวนตำบลทั้งสิ้น 52 ตำบล 247,771 ครอบครัว ในแต่ละอำเภอมีการเก็บดังนี้ 1) อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 50 ครอบครัว 2) อำเภอบางกรวย จำนวน 50 ครอบครัว 3) อำเภอบางใหญ่ จำนวน 88 ครอบครัว 4) อำเภอบางบัวทอง จำนวน 147 ครอบครัว 5) อำเภอไทรน้อย จำนวน 36 ครอบครัว และ 6) อำเภอ ปากเกร็ด จำนวน 29 ครอบครัว ทำการสุ่มแบบจับฉลากแบบไม่จับซ้ำจากทะเบียนครัวเรือนให้ได้จำนวนตามที่กำหนดไว้ในแต่ละพื้นที่ หากไม่สามารถเก็บรวบรวมจากครัวเรือนได้จะทำการจับฉลากใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก ข้อคำถามมีลักษณะการตอบ 2 ลักษณะ คือ “ใช่” และ “ไม่ใช่” จำนวน 31 ข้อ ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว ข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

คุณลักษณะส่วนบุคคลของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี และความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี ด้วย สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) และการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว ด้วย สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

ผลการวิจัย

1) วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะจากถุงพลาสติกของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2) วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันและพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติกอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัว พบว่า อายุ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

การศึกษา และอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัว เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้ในแต่ละด้าน โดยในด้านความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติก พบว่าสถานภาพการสมรส และอายุมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติก และในด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกพบว่า เพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก

4) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว พบว่า สถานภาพการสมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันพบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติก พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร เพศ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติก

5) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันของครอบครัว พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .274

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

การศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกอยู่ในระดับสูง ส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่าผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องถุงพลาสติก โดยเฉพาะในเรื่องความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกมากกว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะจากพลาสติก ทั้งนี้เนื่องมาจากการณรงค์ให้ความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกจากกระแสรณรงค์ลดโลกร้อนในรูปแบบต่าง ๆ มีอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน อีกทั้งคนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยและทราบกันอยู่แล้วว่าถุงพลาสติกชนิดใดใช้บรรจุอาหารร้อน และชนิดใดใช้อาหารเย็น (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม : 2554) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารี ปัญญากรณ์ (2535) ที่พบว่า กลุ่มแม่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องพลาสติกกับอาหารและสิ่งแวดล้อม ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบถูกในเรื่องชนิดของถุงพลาสติกที่เป็นถุงเย็นเหมาะกับการใส่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

อาหารร้อนจัดเพื่อให้เย็นเร็วขึ้น ถุงหิ้วเป็นถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำมาเดิมสิ่งไปให้ดูสวยงามตอบถูกจำนวน และ ถุงหิ้วไว้ใส่อาหารที่มีความชื้นสูงและมีน้ำมัน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ทอดมัน มะพร้าวชุบ เป็นต้น

พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

การศึกษาพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า พฤติกรรม การใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน และด้านการกำจัดขยะจากถุงพลาสติก โดยมีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันที่อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ การเลือกใช้ตามคุณสมบัติของถุงพลาสติก รองลงมา คือ การซื้ออาหารที่บรรจุถุงพลาสติกมารับประทานที่บ้าน และการซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหารบรรจุในถุงพลาสติก ส่วนการมีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันระดับปานกลาง คือ ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวและบุคคลในครอบครัว ใช้ถุงร้อนใส่อาหารที่มีอุณหภูมิปกติและอุณหภูมิสูง และการมีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันระดับต่ำ คือ ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวและบุคคลในครอบครัวใช้ถุงร้อนใส่อาหารเพื่อเก็บในช่องแช่แข็ง จากพฤติกรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่จะใช้ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารสำเร็จรูปและวัตถุดิบสำหรับบรรจุอาหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากถุงพลาสติกเป็นภาชนะที่จัดหาได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรวุฒิ สงครามศรี (2548: 52- 102) ที่ระบุว่าผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะใช้ถุงพลาสติกในการถนอมอาหาร บรรจุอาหารและเครื่องดื่ม เนื่องจากบรรจุภัณฑ์พลาสติกเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีขนาดและรูปแบบหลากหลายชนิด มีความสะดวกซื้อ นอกจากนี้จากการศึกษาของ บรรดิษฐ์ พระประทานพร (2553) พบว่า พฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะใช้ บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นถุงพลาสติกมากที่สุด และความถี่ในการซื้อสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกทุกวัน โดยใช้ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารสด ซึ่งเหตุผลที่ซื้อและใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกเนื่องจากใช้งานได้สะดวก อีกทั้งผลการศึกษาของ มานพ วรจิตจันทร์ (2548) ยังพบว่าผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะซื้อถุงพลาสติกจากร้าน ของชำทั่ว ๆ ไปตามตลาดร้านข้างทาง เพื่อใช้เก็บสิ่งของทั่วไป และไว้จัดเก็บอาหารแห้งและอาหารสด

สำหรับในด้านพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติก ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวมีพฤติกรรมในการจัดการขยะจากถุงพลาสติกอยู่ในระดับมาก ใน 3 ข้อ คือ ใช้ถุงร้อนและถุงเย็นครั้งเดียวแล้วทิ้ง รองลงมาคือ การนำถุงหิ้ว (ถุงก๊อบแก๊บ) ที่ใช้แล้วมาใส่ขยะภายในบ้าน และการซื้อของอุปโภคบริโภคจะพยายามใช้ถุงพลาสติกให้น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ [กรมควบคุมมลพิษ](#) (2548 : 3 – 7- 3-11) ที่พบว่าพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีองค์ประกอบของขยะมูลฝอยจำพวกพลาสติกของประมาณขยะมูลฝอยที่เกิดทั้งหมด ซึ่งการจัดการถุงพลาสติกประเภทหิ้วที่ใช้แล้วของครัวเรือนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการถุงพลาสติก โดยครัวเรือนส่วนใหญ่จะเก็บถุงหิ้วไว้ใช้เพื่อใส่ขยะมูลฝอย ถึงร้อยละ 77.3 ทั้งถุงหิ้วเป็นขยะมูลฝอยทันที ร้อยละ 32.8 และเก็บรวบรวมทิ้งเป็นขยะมูลฝอยใน คราวเดียวกัน ร้อยละ 29.5 สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยถุงพลาสติกประเภทถุงร้อน ถุงเย็น ซึ่งปกติใช้ใส่อาหาร ร้อยละ 86.2 จะทิ้งเป็นขยะมูลฝอยทันทีเมื่อใช้แล้ว และมีครัวเรือนร้อยละ 19.6 ที่เก็บไว้ใส่ขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภกร ทิมจรัส (2548) พบว่าผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใส่ของ อีกครั้ง ส่วนพฤติกรรมใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ด้านการจัดการขยะที่มีผู้ตอบอยู่ในระดับต่ำ คือ การนำถุงพลาสติก/ถุงหิ้ว (ถุงก๊อปปี้) ที่ใช้แล้วมาเก็บรวบรวมเพื่อขายให้แก่รถซาเล้ง หรือร้านขายของเก่า อีกทั้งผลการศึกษาของเปรมมิกา ปลาสุวรรณ (2549) พบว่าการกำจัดขยะพลาสติกในครัวเรือนของประชาชน เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะเผาหรือฝังรวมรวมไว้ขาย และการนำกลับมาใช้ซ้ำ สำหรับการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาเก็บรวบรวมเพื่อขายให้แก่รถซาเล้ง เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการขยะจากพลาสติก ตามที่เพ็ญนิดา ไชยสาธิต (2555) ได้ระบุถึงการจัดการขยะด้วยวิธี 3R คือ Reduce (ลดการใช้) Reuse (การใช้ซ้ำ) และ Recycle (การรีไซเคิล) ซึ่งเป็นหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับของสังคม โดยวิธีการ Recycle (การรีไซเคิล) คือการนำไปขาย/บริจาค/นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำกลับไปรีไซเคิล แต่สำหรับการนำไปขายร้านรับซื้อของเก่ากับรถซาเล้ง มักไม่รับซื้อถุงร้อน ถุงเย็น และถุงหิ้วขนาดเล็กเนื่องจากมีความสกปรกปนเปื้อนสูง ทำความสะอาดได้ยาก เสียเวลาในการทำ ความสะอาด เปลืองพื้นที่ จัดเก็บ และใช้แรงงานมาก (ศูนย์ปฏิบัติการวิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม:2546)

การหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติก พบว่า สถานภาพการสมรส และอายุของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกจากผลการศึกษาข้างต้นจะพบว่าส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี มีเพียงอายุ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวบางส่วนยังขาดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของพลาสติก และคุณสมบัติของพลาสติกซึ่งส่งผลต่อความรู้ในเรื่องถุงพลาสติก โดยข้อมูลที่จะทราบมักเป็นความรู้ในเรื่องของมลภาวะหรืออันตรายต่อสิ่งแวดล้อม/โลกร้อนมากกว่าอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (สุรวิทย์ สงครามศรี 2548: 52- 102) ที่พบว่า ผู้บริโภคยังขาดความรู้และความเข้าใจในการเลือกซื้อ ตลอดจนวิธีการเลือกใช้อาหารพลาสติกแต่ละประเภทที่ถูกต้อง ส่งผลให้สารเคมีต่างๆ ปนเปื้อนลงไปในอาหารได้ แต่กระนั้น อาจมีผู้บริโภคบางส่วนที่มีรายได้สูง ซึ่งมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าบริโภคจากภัตตาคาร หรือร้านอาหารที่มีราคาค่อนข้างสูงและ/หรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์ลดโลกร้อน โดยการเลือกใช้บริการจุก้นรักษ์สิ่งแวดล้อมทดแทนถุงพลาสติก จึงมีโอกาสรู้เรื่องบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันมิให้เกิดผล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

กระทบต่อสุขภาพ นอกจากนี้ผู้ที่มิสถานภาพสมรสหรือกลุ่มที่มีครอบครัวจะใส่ใจกับสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงผู้ที่มีอายุมากอาจมีประสบการณ์ในการเลือกซื้ออาหาร

สำหรับในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะถุงพลาสติกพบว่า เพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะถุงพลาสติก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ เนื่องมาจากคนทั่วไปมีโอกาสได้รับรู้ในเรื่องเกี่ยวกับมลภาวะ และกระแสโลกร้อนซึ่งมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบ ต่าง ๆ จากช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม : 2554, พิชิต สกุลพราหมณ์: 2531) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เปรมมิกา ปลายวรรณ (2549) ผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องขยะพลาสติกจากโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ จากคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือจากประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ ชูเกียรติ เจริญเอง (2547) ที่ระบุว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และขยะมูลฝอยอันตราย การทิ้งขยะมูลฝอยในถังขยะที่หน่วยงานราชการเตรียมไว้ให้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวพบว่า สถานภาพการสมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัว และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติกพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะจากถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกำจัดถุงพลาสติก ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ทั้งนี้ เนื่องจากถุงพลาสติกประเภทต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ คนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยว่าถุงพลาสติกชนิดใดที่ใช้บรรจุอาหารร้อน หรือสำหรับอาหารเย็น แต่มีบางครั้งอาจหลงลืมและใช้ถุงพลาสติกผิดประเภท (ศิริัญญา กระคุมพิ:2554) กอปรกับปัจจุบันในการเลือกซื้ออาหารผู้ขายมักเป็นผู้กำหนดภาชนะ โดยเฉพาะถุงพลาสติกใส่อาหารและถุงใส่ของ พ่อค้าแม่ค้าและผู้ผลิตหรือจำหน่ายอาหารนิยมบรรจุอาหารลงในถุงพลาสติกและเมื่อลูกค้าซื้อของก็นิยมใส่ถุงถือแบกให้ลูกค้าเพื่อความสะดวกในการจำหน่ายสินค้า (สมนึก ชัชวาลย์ 2543: 129) จึงทำให้ผู้บริโภคส่วนมากไม่มีโอกาสในการเลือกภาชนะสำหรับบรรจุอาหาร ดังนั้น ผู้จัดหาอาหารในครอบครัวที่มีเพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันจึงมีโอกาสในการใช้ภาชนะบรรจุอาหารเหมือน ๆ กัน กล่าวคือ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผู้ขายจะเป็นผู้กำหนดภาชนะบรรจุอาหารให้กับลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑาทิพย์ ชนินทร์ อารักษ์ (2540) ที่ระบุว่า การซื้ออาหารจากแหล่งจำหน่ายที่ต่างกันอาจได้รับบรรจุภัณฑ์อาหารต่างชนิดและแตกต่างกัน เช่น ซื่อผลิตภัณฑ์อาหารจากซูเปอร์มาเก็ตอาจได้รับบรรจุภัณฑ์ที่แตกต่างจากการซื้ออาหารจากตลาดสด เป็นต้น นอกจากนี้จากผลการศึกษาของ อรัญ หาญสืบสาย และสุวิมล กิรติพิบูล (2552) ยังพบว่า ถุงพลาสติกที่พ่อค้าแม่ค้าใช้ตามท้องถนน มีการระบุฉลากประเภทของถุงพลาสติกผิดพลาดจากโรงงานผลิต ถุงพลาสติกได้ระบุฉลากการใช้งานผิดประเภท โดยเฉพาะถุง PE ซึ่งควรเป็นถุงเย็น แต่ผู้ผลิตถุงพลาสติกระบุฉลากการใช้งานเป็นถุงร้อน ทำให้ผู้ใช้นำไปใส่อาหารและเครื่องดื่มร้อนโดยไม่รู้ตัว และอาจเป็นอันตราย ผู้บริโภคได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความรู้เรื่องถุงพลาสติก ถ้าหากได้รับข้อมูลที่ผิดก็อาจทำให้เลือกใช้ภาชนะที่ผิดประเภทได้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันของครอบครัว พบว่า ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันของครอบครัวในภาพรวมในทิศทางบวกและมีขนาดความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = .274$) อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย นั้นแสดงให้เห็นว่า หากผู้จัดหาอาหารในครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกมาก ย่อมมีพฤติกรรมในการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันอย่างถูกวิธี หรืออธิบายได้ว่าความรู้มีผลต่อการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมในการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ซึ่งผู้บริโภคหรือประชาชนทั่วไปหากได้รับความรู้เกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกทั้งในมิติของประโยชน์ และโทษภัยจากการใช้อย่างถูกต้อง จากการประชาสัมพันธ์จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มาจากหลากหลายช่องทางการสื่อสารก็จะทำให้คนเหล่านั้นมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกอย่างถูกต้องและเหมาะสม สำหรับในประเด็นขนาดของความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำนั้น อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนในปัจจุบันที่นิยมรับประทานอาหารปรุงสำเร็จจากนอกบ้านหรือสถานที่อื่น ๆ (Cooked Food) หรืออาหารพร้อมรับประทาน (Ready to Eat) ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ขายจะเป็นผู้จัดหาภาชนะสำหรับใส่อาหาร จึงทำให้ผู้บริโภคละเลยในเรื่องความปลอดภัยจากภาชนะสำหรับใส่อาหาร แม้จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโทษภัยของถุงพลาสติกอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา สุขบัว (2551) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน และพฤติกรรมการลดภาวะโลกร้อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ และผลการศึกษาของ โฉมหญิง ประจักษ์ (2551) ยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยความรู้และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเกี่ยวกับการลดมลภาวะที่เกิดจากถุงพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .30 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องถุงพลาสติก โดยเฉพาะความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกมากกว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะจากพลาสติก ทั้งนี้เนื่องมาจากการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องพลาสติกและถุงพลาสติกจากกระแสการรณรงค์ลดโลกร้อนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน อีกทั้งคนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยและทราบกันอยู่แล้วว่าถุงพลาสติกชนิดใดใช้บรรจุอาหารร้อน และชนิดใดใช้อาหารเย็น แต่เมื่อพิจารณาลงไปรายละเอียดยังพบว่าผู้บริโภคบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของพลาสติก และคุณสมบัติของพลาสติกซึ่งส่งผลต่อความรู้ในเรื่องถุงพลาสติก โดยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลโดยทั่วไปจากภาครัฐส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลความรู้ในเรื่องของมลพิษหรืออันตรายต่อสิ่งแวดล้อม/โลกร้อนมากกว่าอันตรายต่อสุขภาพ ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับพลาสติกและถุงพลาสติกในทุกมิติ ตั้งแต่กระบวนการผลิต คุณสมบัติ/ชนิดของพลาสติกและถุงพลาสติก การใช้งานอย่างถูกวิธี รวมถึงวิธีในการจัดการกับขยะประเภทพลาสติกและถุงพลาสติก ตลอดจนอันตรายจากพลาสติกและถุงพลาสติก โดยให้มีการประชาสัมพันธ์ในหลายช่องทาง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

2. ด้านพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากคนในปัจจุบันที่นิยมรับประทานอาหารปรุงสำเร็จจากนอกบ้านหรือสถานที่อื่น ๆ (Cooked Food) หรืออาหารพร้อมรับประทาน (Ready to Eat) ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ขายจะเป็นผู้จัดหาภาชนะสำหรับใส่อาหาร จึงทำให้ผู้บริโภคหลายคนในเรื่องความปลอดภัยจากภาชนะสำหรับใส่อาหาร นอกจากนี้ ถุงพลาสติกยังเป็นภาชนะที่จัดหาได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ดังนั้น จึงควรมีการรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้ถุงพลาสติกควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องและขยายกลุ่มความร่วมมือ เช่น จากร้านค้าประเภทมินิมาร์ทซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเลือกใช้วัสดุอื่นทดแทนถุงพลาสติก ตลอดจนการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการกับขยะที่เกิดจากพลาสติกและถุงพลาสติก โดยให้มีหน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนในการสนับสนุน รวมถึงภาคเอกชน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคในพื้นที่อื่น เพื่อจะได้ทราบข้อมูลอย่างกว้างขวาง และทำการเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการให้ความรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของผู้บริโภคโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมการใช้ได้จากจุดขายต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ถุงพลาสติก และแนวทางในการรณรงค์ในด้านต่าง ๆ

3. ควรมีการศึกษาความรู้ และทัศนคติของผู้บริโภค และผู้ประกอบการที่มีต่อภาชนะบรรจุอาหารประเภทถุงพลาสติก เพื่อให้ทราบข้อมูลและแนวทางในการรณรงค์ให้ความรู้ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ (2548) รายงานหลักโครงการลดการใช้พลาสติกและโฟม กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงสาธารณสุข (2552, 19 มกราคม) “ใช้ถุงพลาสติกผิดประเภทเสี่ยงมะเร็ง” แนวหน้า หน้า 19
- กาญจนา สุขบัว (2551) “ความรู้และพฤติกรรมการลดภาวะโลกร้อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ”
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- จุฑาทิพย์ ชนินทรอารักษ์ (2540) “ศึกษาเรื่องการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารในหมู่ข้าราชการสตรีสังกัดกระทรวง
 สาธารณสุขในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่” ค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการ
 จัดการมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โหมหึง ประจักษ์ (2551) “ความรู้และพฤติกรรมในการลดมลภาวะที่เกิดจากถุงพลาสติกของประชาชนตำบลหนอง
 หาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 จัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชูเกียรติ เจริญเอง (2547) “ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในชุมชนตำบลบางสีทอง
 อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี:กรณีศึกษาหมู่ที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา
 วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม แขนงวิชาการจัดการทรัพยากร สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- บรรดิษฐ์ พระประทานพร (2553) “ส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการเลือกใช้
 บรรจุภัณฑ์พลาสติกสำหรับบรรจุสินค้าอุปโภคและบริโภค” ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปราณี วิเศษ (2547) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของถุงพลาสติกโพลิโพรพิลีน (พีพี) ที่ใช้บรรจุอาหารขณะร้อน
 กลุ่มงานเทคโนโลยีอาหาร 2 กองวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์
 เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- เปรมมิกา ปลาสุวรรณ (2549) “การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน
 เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหา
 บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิชิต สกุลพรหมณ์ (2531) สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ธารณาพิมพ์
- เพ็ญนิดา ไชยสายัณห์ (2555) การจัดการขยะ ด้วยเทคนิค 3R สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 14 ธันวาคม
 2555 จาก www.moph.go.th
- มนัส สุวรรณ (2539) นิเวศวิทยาของมนุษย์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- มานพ วรจิตจันงค์ (2548) “พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ถุงซิปลาสติกของผู้บริโภคในเขต
 กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 จันทรเกษม
- ศูนย์ปฏิบัติการวิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม (2546) “โครงการศึกษาแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์พลาสติก
 และโฟม” คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศิริญา กระดุมพี (2554) “ทำไม...ถุงหิ้วพลาสติกห้ามใช้บรรจุอาหาร” สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 8
 กรกฎาคม 2554 จาก http://www.ocpb.go.th/show_news.asp?id=1510

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- ศุภกร ทิมจรัส (2548) “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเขตจตุจักร” วิทยานิพนธ์
 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (2544) พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนมัธยมศึกษาใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ปริญญานิพนธ์การศึกษามหา
 บัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (2554) “แนวโน้มการลดอุปสงค์พลาสติกในไทย” สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 10
 มกราคม 2555 จาก <http://www.csri.or.th/columnist/webmaster/story/1350>
- สมนึก ชัชวาลย์ (2543) รายงานการวิจัยเรื่อง ของเสียจากครัวเรือน : วิถีปฏิบัติและแนวคิดในการจัดการ-แก้ไข
 เชียงใหม่ นพบุรีการพิมพ์
- สุรวุฒิ สงครามศรี (2548) การศึกษาเจตคติของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และ
 อรรถประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุอาหารและเครื่องดื่ม วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ
 มหบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- อรุณ หาญสืบสาย และสุวิมล กิรติพิบูล (2552) โครงการวิจัยการศึกษาความปลอดภัยของบรรจุภัณฑ์อ่อนนุ่มที่
 ใช้บรรจุอาหารตามท้องถนนในกรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- อารี ปัญญากรณ์ (2535) “ความตระหนักถึงปัญหาของพลาสติกเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของแม่บ้านในเขต
 กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม
 มหาวิทยาลัยมหิดล

David M.Klein and James M.White. (1996). Family Theories: An introduction. Thousand Oaks: Sage